



WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 01 kwietnia 2019 r.

WPS-II.431.1.2.2019.MM

**Ksiądz
Stanisław Jurczuk
Dyrektor
Domu Rehabilitacyjno-Opiekuńczego
Katolickiego Stowarzyszenia
Niepełnosprawnych Archidiecezji
Warszawskiej w Milanówku**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 127 ust. 1 w związku z art. 22 pkt 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą” oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61 poz. 543 i Nr 210 poz. 1750) inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie przeprowadzili w dniach 15 – 18 stycznia 2019 roku kontrolę kompleksową w Domu Rehabilitacyjno-Opiekuńczym Katolickiego Stowarzyszenia Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej w Milanówku, przy ul. Piasta 5, zwanym dalej Domem lub DPS.

Przedmiotem kontroli była jakość usług świadczonych przez dom pomocy społecznej, stan i struktura zatrudnienia oraz przestrzeganie praw mieszkańców. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2018 r. do dnia kontroli. W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym przez Księdza 21 marca 2019 r., na podstawie art. 128 ustawy przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Dom jest niepubliczną placówką prowadzoną przez Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej na zlecenie Powiatu Grodzkiego. Z uzyskanych informacji i dokumentacji wynika, że Powiat Grodzki wydaje decyzje o umieszczeniu na czas określony (okres zawartej umowy), pomimo, że decyzje o skierowaniu właściwej miejscowo gminy wydane są na czas nieokreślony. Poza tym z uzyskanych informacji wynika, że żadna z osób nie wносиła w swoim wniosku o czasowe skierowanie do domu pomocy społecznej, zgodnie z § 10 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 734), zwanego dalej „rozporządzeniem”. Wystąpiono do Powiatu z prośbą o wyjaśnienie przyjętego trybu postępowania.

Dom przeznaczony jest dla 55 osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. W dniu kontroli w placówce nie było wolnych miejsc. Decyzją Wojewody Mazowieckiego nr 9013/2/2001 z dnia 8 lutego 2001 r. podmiot prowadzący otrzymał zezwolenie na prowadzenie placówki na czas nieokreślony. Dom wpisany jest do Rejestru domów pomocy społecznej województwa mazowieckiego pod poz. Nr 2.

Dom funkcjonuje m. in. na podstawie Regulaminu Organizacyjnego Domu Rehabilitacyjno-Opiekuńczego Katolickiego Stowarzyszenia Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej w Milanówku dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. Podstawa prawna Regulaminu Organizacyjnego, na którą się powołuje dokument, wymaga aktualizacji, także zapis w §3 pkt 3 Regulaminu należy doprecyzować tak, aby był zgodny z treścią art. 58 pkt 3 ustawy.

Według stanu na dzień kontroli w Domu przebywało 55 mieszkańców, w tym 22 kobiety i 33 mężczyzn. Dwadzieścia dziewięć osób skierowanych było do Domu na podstawie przepisów obowiązujących do końca 2003 r., natomiast 26 – przyjęto na podstawie zasad określonych w ustawie. Trzy osoby umieszczone były w Domu na podstawie postanowienia sądu. W dniu kontroli w placówce 20 mieszkańców było ubezwłasnowolnionych całkowicie, jedna osoba częściowo, dla pięciu z nich opiekunem był pracownik Domu. W przypadku mieszkańców ubezwłasnowolnionych całkowicie brakowało zgody sądu opiekuńczego na pobyt w domu pomocy społecznej. Zgodnie z art. 156 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz. U. z 2017 r. poz. 682, z późn. zm.) opiekun prawny powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku małoletniego (art. 175 - do opieki nad ubezwłasnowolnionym całkowicie stosuje się odpowiednio przepisy o opiece nad małoletnim). Dla jednej osoby ustanowiony był kurator (matka mieszkańca), zakres jej uprawnień obejmował pobieranie wszelkich świadczeń pieniężnych.

Dom położony jest na ogrodzonej działce o powierzchni ok. 2000 m². Teren wokół Domu jest wyłożony kostką, posiada zagospodarowaną część rekreacyjną (miejsce na ognisko, zadaszone miejsce do wypoczynku, klatki z papugami, ogrodzenie z psami, o które troszczą się także mieszkańcy). W budynku i jego otoczeniu nie ma barier architektonicznych, znajdują się wszelkie urządzenia wspomagające osoby niepełnosprawne – winda, w ciągach korytarzowych zainstalowane są poręcze. Na działce znajduje się również piętrowy budynek (wyposażony w dźwig osobowy dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych), w którym na piętrze mieści się pokój gościnny z aneksem kuchennym i łazienką. Dom posiada dwa busy 9-osobowe przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych oraz dwa samochody osobowe.

Pokoje umeblowane są według upodobań mieszkańca. Znaczna część mieszkańców samodzielnie wyposaża swój pokój. Pod względem powierzchni, liczby zamieszkujących osób oraz wyposażenia pokoje mieszkalne wraz z przedpokojami odpowiadały standardowi określonymu w § 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia. Większość pokoi posiada własne łazienki, wyposażone w odpowiednie uchwyty w przypadku mieszkańców tego wymagających. Ogólna liczba łazienek w Domu spełniała wymagania określone § 6 ust. 1 pkt 4 ww. rozporządzenia. Pokoje mieszkalne Domu w czasie kontroli wolne były od nieprzyjemnych zapachów, utrzymana była w nich czystość i porządek. Obiekt wyposażony został w system instalacji przyzywowo-alarmowy oraz system przeciwpożarowy.

Personel Domu udzielał mieszkańcom pomocy w podstawowych czynnościach życiowych i pielęgnacyjnych, a także w załatwianiu spraw osobistych. Mieszkańcy mieli dostęp do podstawowych i specjalistycznych świadczeń zdrowotnych. Konsultacje psychiatryczne odbywają się w Poradni Zdrowia Psychicznego w Szpitalu Zachodnim w Grodzisku Mazowieckim – mają miejsce w zależności od potrzeb nie rzadziej niż raz na 3 miesiące. Zgodnie z art. 38 ust. 5 ustawy z 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1878) osoba, która wskutek choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego została umieszczona w domu pomocy społecznej, podlega okresowym badaniom stanu zdrowia psychicznego w zakresie uzasadniającym jej pobyt w nim. Badania przeprowadza się co najmniej raz na 6 miesięcy. Przeprowadzenie tych badań ma służyć ustaleniu, czy nadal istnieją przesłanki medyczne do przebywania tej osoby w domu pomocy społecznej. Mieszkańcy Domu mają wykonywane badania stanu zdrowia psychicznego, ale lekarz nie odnosi się w nich do występowania lub braku przesłanek, o których mowa w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego.

Dom udziela mieszkańcom pomocy w gospodarowaniu ich lekami, nie prowadzi rozchodu leków. Na dyżurze dziennym zazwyczaj jest na każdym poziomie 2 pracowników (2 opiekunki lub opiekunka i pokojowa), na dyżurze nocnym – pielęgniarka lub opiekunka. Opiekę pielęgniarską zapewniało 8 osób. Dom zapewnia mieszkańcom zajęcia rehabilitacyjne oraz kontakt z psychologiem.

Podczas kontroli uzyskano informację, że w okresie kontrolowanym w Domu nie był stosowany przymus bezpośredni. Z kontroli wynika, że zdarzają się przypadki pobudzenia, wzmożonego napięcia czy agresji u mieszkańca. Wówczas pracownicy starają się mieszkańca uspokoić, odwrócić jego uwagę, czasami wzywane jest pogotowie ratunkowe. W 2018 roku dwóch mieszkańców było hospitalizowanych w szpitalu psychiatrycznym. Dom nie posiada izolatki. W trakcie kontroli, podczas analizy raportu pielęgniarskiego natrafiono na wpis dotyczący sytuacji pobudzenia mieszkańca i przytrzymania go polegającego na siedzeniu z nim na ławce w oczekiwaniu na przyjazd wezwanego pogotowia ratunkowego. Sytuacja ta nie została odnotowana jako przymus bezpośredni. W przypadkach, gdzie bezpieczeństwo mieszkańców jest zagrożone, a stan mieszkańca wskazuje na konieczność użycia przymusu bezpośredniego – należy zdarzenie odnotowywać jako przymus, zgodnie zobowiązującym w Domu Zarządzeniem Dyrektora Domu Rehabilitacyjno – Opiekuńczego Katolickiego Stowarzyszenia Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej przy ul. Piasta 5 w Milanówku w sprawie: procedury stosowania przymusu bezpośredniego wobec mieszkańców.

W Domu funkcjonuje zespół terapeutyczno - opiekuńczy w skład zespołu wchodzi wszyscy pracownicy Domu, którzy bezpośrednio zajmują się wspieraniem mieszkańców. Spotkania zespołu odbywają się codziennie w dni robocze w ramach tzw. raportu pracowników. Indywidualny plan wsparcia mieszkańca tworzony jest raz w roku, jego aktualizacja odbywa się trzy razy w roku. Ostatnia aktualizacja planu stanowi podstawę do powstania ostatecznego planu. Plan przygotowuje pracownik pierwszego kontaktu na podstawie prowadzonych na poszczególnych poziomach dzienników. Protokół spotkania sporządzany jest w przypadku omawiania znaczących spraw. Pracownicy pierwszego kontaktu pełnią rolę koordynatorów działań podejmowanych wobec mieszkańca. Indywidualne plany wsparcia mieszkańców opracowywane były nie później niż w ciągu 6 miesięcy od przyjęcia osoby do Domu, co było zgodne z § 2 ust. 4 rozporządzenia. Zawierały podpisy mieszkańców, jeśli ich stan zdrowia umożliwiał jego złożenie lub informację o przyczynie braku tego podpisu, daty. W indywidualnych planach wsparcia, które poddano kontroli, nie zostały jednak uwzględnione zajęcia wskazane w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 27 lutego 2014 r. w sprawie rehabilitacji społecznej w domach pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (Dz. U. poz. 250). Brakowało rodzaju, zakresu programowego i wymiaru czasu przewidzianych zajęć, choć informacje te zawarte były

w dokumentacji prowadzonej przez pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego w celu zobrazowania ich pracy. Do udziału w zajęciach rehabilitacji społecznej mieszkańców musi zostać zakwalifikowany na podstawie oceny sytuacji życiowej i zdrowotnej, samodzielności i zaradności, sfery społecznej i emocjonalnej, rozwoju poznawczego i komunikacji oraz możliwości ruchowych. Aktualnie rehabilitacją społeczną objętych jest 6 osób. Dwudziestu pięciu mieszkańców korzysta z zajęć organizowanych w Domu w ramach projektu dofinansowanego przez PFRON – Zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych „Kurs na samodzielność”. Formy wsparcia wykorzystywane w realizacji projektu to: trening umiejętności społecznych, poznawczych, emocjonalnych, trening usprawniający psychicznie i fizycznie oraz rehabilitacja ruchowa. Pozostali mieszkańcy także objęci są różnego rodzaju rehabilitacją prowadzoną poza Domem: 9 mieszkańców uczestniczy w Warsztacie Terapii Zajęciowej KSNAW, przy ul. Spacerowej w Milanówku, 7 mieszkańców w Warsztacie Terapii Zajęciowej MALWA PLUS, przy ul. Traugutta w Grodzisku Mazowieckim.

W Domu działania terapeutyczne realizowane są w formie zajęć grupowych i indywidualnych. Mieszkańcy podzieleni są na 5 grup pięcioosobowych. Zajęcia prowadzone są codziennie przez instruktora terapii zajęciowej i terapeutów. W ramach oferty kulturalno – oświatowej mieszkańcy mają możliwość udziału w: przedstawieniach, spotkaniach integracyjnych, wyjazdach do teatru, na turnusy rehabilitacyjne.

Dom nie posiadał procedury określającej pomoc w zapewnieniu bezpiecznego przechowywania środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych. Osoby posiadające konta bankowe przechowują swoje karty płatnicze oraz loginy i hasła dostępu do internetowych kont u osoby będącej wolontariuszem Domu (zabezpieczone w kasie Domu). W dokumentacji nie było upoważnień dla osoby zajmującej się środkami finansowymi mieszkańców do przechowywania kart płatniczych oraz dokonywania wskazanych operacji na kontach internetowych. W ramach umowy zawartej z wolontariuszem należy doprecyzować zakres jego obowiązków wynikających z wykonywanych przez niego czynności. Wskazane byłoby, zgodnie z art. 471 kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, z późn. zm.), w umowie zawrzeć informację o zakresie odpowiedzialności wolontariusza za niewywiązanie się z określonych obowiązków. Mieszkańcy i opiekunowie prawni pozostawiający środki w depozycie finansowym Domu powinni złożyć pisemne oświadczenia/upoważnienia, że wyrażają zgodę/upoważniają do prowadzenia operacji finansowych na ich kontach bankowych osobą będącą wolontariuszem Domu. W dniu kontroli żaden z mieszkańców nie posiadał depozytu rzeczowego. Dom nie prowadził księgi depozytowej.

Prawa i obowiązki mieszkańców Domu spisane zostały w formie Karty Praw i Obowiązków Mieszkańca. Zgodnie z nią mieszkańcy mają prawo m. in. do godnego traktowania, uzyskiwania stosownej pomocy w zaspokajaniu swoich potrzeb, odwiedzin krewnych i znajomych. Wśród praw znajduje się „współdecydowanie w sprawach dotyczących jego osoby.” Mieszkaniec Domu ma pełnię praw, a ograniczenie niektórych wolności może nastąpić wyłącznie na podstawie postanowienia sądu. Ponadto zapis w katalogu obowiązków: „naprawianie wyrządzonych szkód materialnych i ponoszenie obciążeń finansowych za wyrządzone szkody”, nie może mieć miejsca, nie ma podstaw prawnych do stosowania w domach pomocy społecznej środków dyscyplinujących. Mieszkańcy mają możliwość wychodzenia poza teren Domu, po wcześniejszym zgłoszeniu. Osoby, których stan zdrowia somatyczny, psychiczny lub złe samopoczucie jest przeciwwskazaniem do samodzielnego wyjścia wychodzą w asyście opiekuna lub z grupą mieszkańców. Jeden mieszkaniec zaopatrzony został w lokalizator, którego zasadność zastosowania omówiono w trakcie kontroli.

Mieszkańcy Domu mają zapewnioną możliwość realizowania praktyk religijnych. Pochówek zmarłych mieszkańców odbywa się zgodnie z ich wyznaniem.

W sprawach skarg i wniosków dyrektor Domu przyjmuje w poniedziałki. W okresie objętym kontrolą w rejestrze skarg i wniosków nie zarejestrowano żadnej skargi.

Na tablicy informacyjnej znajdowała się informacja, do jakich instytucji mieszkańcy mogą zgłaszać skargi, wnioski. W Domu nie działa Rada Mieszkańców. Podczas kontroli w dniu 18 stycznia 2019 r. zespół kontrolujący rozmawiał z mieszkańcami Domu. Podczas rozmów z osobami kontrolującymi mieszkańcy wyrazili swoje zadowolenie z pobytu w Domu. Opowiadali o tym, jak spędzają czas wolny, o organizowanych wyjazdach – część była w trakcie przygotowań do wyjazdu do Rzymu, turnusach, imprezach okolicznościowych.

W Domu według stanu na dzień kontroli wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego wynosił 0,63 i był zgodny ze wskaźnikiem określonym w § 6 ust. 2 pkt 3 lit. d rozporządzenia.

Z przedstawionych akt pracowników wynika, że posiadają oni kwalifikacje analogiczne do kwalifikacji pracowników zatrudnianych w domach pomocy społecznej prowadzonych przez samorząd powiatowy lub gminny (zgodne z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 936)). Pracownik socjalny posiadał kwalifikacje określone w ustawie. Wątpliwości inspektorów budzi zakres obowiązków pracowników zatrudnionych na stanowisku terapeuty, których wykonywanie należy do osób zatrudnionych na stanowisku opiekuna. Należy zweryfikować zakres i wyeliminować czynności wykraczające poza stanowisko terapeuty.

W okresie objętym kontrolą pracownicy zespołu terapeutyczno-opiekuńczego uczestniczyli w szkoleniach uwzględniających zagadnienia, o których mowa § 6 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia.

W celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości zwracam się do Księdza Dyrektora o realizację następujących zaleceń pokontrolnych:

1. W przypadku wszystkich mieszkańców ubezwłasnowolnionych całkowicie, podjąć działania mające na celu uzyskanie przez ich opiekunów prawnych zgody sądu opiekuńczego na ich pobyt w domu pomocy społecznej.
2. Dokumentować zastosowanie przymusu bezpośredniego zgodnie rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie stosowania przymusu bezpośredniego wobec osoby z zaburzeniami psychicznymi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2459).
3. Stworzyć procedurę określającą pomoc w zapewnieniu bezpiecznego przechowywania środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych mieszkańców. W przypadku mieszkańców pozostawiających środki finansowe w dyspozycji Domu uzyskać odpowiednie upoważnienia wyrażające wolę mieszkańców. W ramach umowy zawartej z wolontariuszem należy doprecyzować zakres jego obowiązków wynikających z wykonywanych przez niego czynności (zawrzeć informację o zakresie odpowiedzialności za niewywiązanie się z zawartej umowy). Założyć księgę depozytów.
4. Prawa i obowiązki mieszkańca Domu zawarte przepisach wewnętrznych poddać analizie. Nie stosować nieuprawnionych zapisów ograniczających sferę praw i wolności mieszkańca w procedurach wewnętrznych Domu.
5. W indywidualnych planach wsparcia mieszkańców uwzględnić zajęcia wskazane w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 stycznia 2014 r. w sprawie rehabilitacji społecznej w domach pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (Dz. U. poz. 250).

6. Zweryfikować zakres obowiązków dotyczący stanowiska terapeuty, wyeliminować z niego czynności wykraczające poza stanowisko.
7. Dokumentować gospodarowanie lekami mieszkańców.

Kontrolowana jednostka w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia obowiązana jest do powiadomienia Wojewody Mazowieckiego o realizacji zaleceń, uwagi wniosków na adres: Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie Wydział Polityki Społecznej, pl. Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa.

Pouczenie:

Zgodnie z art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń Wojewoda Mazowiecki ustosunkowuje się do nich w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.

z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Kinga Jura
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej

Do wiadomości:

1. Ks. Stanisław Jurczuk, Prezes Katolickiego Stowarzyszenia Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej
2. Pan Marek Wieźbicki, Starosta Powiatu Grodzkiego
3. aa